

Őrizzük meg iskoláinkat

A kisebbségi élet egyik legfontosabb problémája a magyar iskolák hiányossága. Nevezetesen középiskoláról van szó, de éppen annyira lehet érezni a magyar elemik és magyar tanítók kellő számának hiányát is. Tény az, hogy a kisebbségi magyarság kulturális színvonalának megtartása céljából több magyar tannyelvű középiskolára lenne szükség és mégis azt látjuk, hogy a még meglévő magyar középiskolák is lassan elsorvadnak, mert — nincs elég tanulójuk.

A Vajdaságban az impériumváltozás után, az államnyelvű gimnáziumok mellett, három párhuzamos magyarnyelvű gimnázium maradt: Szuboticán, Szentán és Becskereken. A két első az elmúlt évtizedben a körülményekhez képest, szépen működött és aránylag kedvező eredményt ért el. Úgy a szuboticei, mint a szentai magyar gimnáziumot nagy számban látogatták a magyar tanulók, úgy hogy minden osztályban állandóan túlhaladták a szabályzat szerinti minimális létszámot.

Ezzel szemben a becskerekai magyar tagozat rohamos sorvadásnak indult. Évről-évre mind szembetűnőbbé vált a visszafejlődés. Az iskolába állandóan kevesebb és kevesebb tanuló iratkozott be, úgy hogy egymásután kellett bezárni az osztályokat. A sorvadás alulról indult, először az első, azután a második osztályt kellett bezárni — illetve ősszel még sem nyitni. A sorvadás akadálytalanul haladt tovább felfelé, egymásután szedte áldozatul a magyar osztályokat, míg végre a becskerekai magyar gimnáziumot teljesen be kellett zárni. Az ősi becskerekai gimnázium katedráin elnémult a magyar szó...

A másik magyar tagozatú gimnáziumot, a szentait 1929-ben, a nagy középiskola-redukció alkalmával algimnáziummá degradálták. Ebben az években a szentai gimnázium magyar tagozatának létszáma szintén csökkenő irányzatot mutatott, de az iskola ennek ellenére életerősnek bizonyult. Szentá lakossága mindenkor kitűnt iskola és műveltség szeretetével. Ahogy Szentá polgárai a múlt évszázadban vagyonosodtak és fejlesztették városukat, ugyanúgy sohasem vesztették szem elől azt, hogy megfelelő kulturális intézményeket létesítsenek. Szentá városa a múlt évszázad második felében — erről történelemkönyvek is tanúskodnak, az akkori

Bács-Bodrog vármegye valamennyi városa között előljárt az iskolák építésében. Az elemi iskolák egész sorát építtette gyors iramban és nem nyugodott addig, amíg az alsóbbfokú középiskolákon kívül teljes főgimnáziumot is nem kapott. Főgimnáziumát szeretettel gondozta és az csakhamar gyülekező helye lett a környék tanulni vágyó ifjúságának. Az impériumváltozás után a gimnáziumot állam- és magyar nyelvű tagozatokra osztották és a magyar tagozat megcsappant létszámmal ugyan, de biztosan és szép eredménnyel működött.

A szentai magyar tagozatnak megvolt a maga külön területe, ahonnan a diákjai toborzódtak. Ez a terület a Tiszavidék nagyrészt magyarlakta része — Becse, Ada, Mol, Bácsföldvár, Petrovosszelo, Szentá, Kanizsa, Martonos, Horgos — volt, de ezenkívül a Bácska távolabbi részéről, mint például Bezdánból, Pacsirról, Moravicáról — és a Bánátból is sok magyar fiú ment Szentára tanulni.

Amikor a szentai gimnáziumot algimnáziummá degradálták, a szentai magyar tagozat felső négy osztályának tanulói kénytelenek voltak átmenni Szuboticára, ahol sok baj volt az elhelyezésükkel. Ezzel a szentai magyar tagozat már előzőleg megindult lassú visszafejlődése nagy lökést kapott. Sok szentai és környéki magyar szülő nem íratta be gyermekét az algimnázium magyar tagozatára, mert nem volt lehetősége arra, hogy fiát végig a nyolc gimnáziumon át otthon taníttassa, vagy bizonytalanannak látta azt, hogy gyermekét idegenbe küldje magyar gimnáziumba.

Szenta város lakóssága 1929 óta vallási és nemzetiségi különbség nélkül nagy erőfeszítéseket tett, hogy visszakapja főgimnáziumát, azonban ez eddig még nem sikerült. A jelek szerint kilátás van arra, hogy Szentá újból megkapja a teljes gimnáziumot, de hogy ez vonatkozik-e majd a magyar tagozatra is, az még bizonytalanabb, mint magának a főgimnáziumnak a kérdése.

Szentá most is híven őrzi kulturális tradícióit, különösen az ifjúság nevelése tekintetében. Ez a tradíció mutatkozott meg legutóbb a fiatal művészek kiállításán is, amikor a város társadalma őszinte szeretettel határozta el, hogy támogatja a fiatal magyar művészek indulását, segíyezi őket tanulmányaik folytatásánál.

A három gimnázium közül mindig a szubotikai magyar tagozat volt a legnépesebb. Az utóbbi években azonban ez a gimnázium is erősen visszahanyatlott a tanulók létszáma tekintetében. Míg a mult évtized utolsó éveiben minden osztály létszáma 30—50 között mozgott, addig az idei iskolai évre minden osztályra csak 20—25 vagy még ennél is kevesebb tanuló iratkozott be. A csökkenés olyan szembetűnő, hogy ez már a legnagyobb mértékben aggasztó. Ha a sorvadás ilyen arányban halad tovább, akkor néhány éven belül megszűnik a szubotikai magyar tagozat is.

Mi az oka a sorvadásnak?

Az egyik az, hogy a néhány évvel ezelőtt bevezetett tandíjat a mai súlyos viszonyok között nem igen tudják fizetni a szülők. Ez is elvette a tanulók jelentős százalékát. A másik ok az,

hogy miniszteri rendelettel szabályozták a vidékről vonaton való iskolabajarást. Csak azok járhatnak be mindennap vonaton az iskolába, akiknek lakóhelye vonaton legfeljebb egy órányira van az iskolától. Ez is visszatartott néhány szegény magyar fiút az iskolalátogatástól.

A legsúlyosabb ok azonban — nézzünk egyenesen szembe a valósággal — az, hogy maguk a magyar szülők sok esetben nem szívesen iratják gyermeküket magyar iskolába, mert jobbnak tartják, ha gyermekük államnyelvű iskolákat látogat. Sokan úgy gondolkodnak, hogy a gyermek jövője tekintetében sokkal jobb, ha mindjárt államnyelvű iskolában kezdi tanulmányait, mivel így jobban elsajátíthatja az államnyelvet, mintha magyar tannyelvű iskolába jár. Arra nem gondolnak, hogy az államnyelven még alig beszélő gyermeknek milyen hatalmas nehézséget okoz minden tantárgynak a számára félig még ismeretlen nyelven való megtanulása. Sokszor a nyelvtudás elégtelensége az oka annak, hogy a gyermek több tantárgyból is elbukik, olyan tantárgyakból, amiket talán egyébként kedvel és ért. Viszont a magyar tagozatokon is jól lehet tanulni az államnyelvet, mert a szerb-horvát nyelvoktatáson kívül több tantárgyat is (történelem, földrajz stb.) államnyelven adnak elő, tehát van elég alkalom a gyakorlatra.

Ami pedig a legfontosabb, a magyar iskolában a magyar nyelven is oktatásban részesül a tanuló és magyar irodalomtörténetet tanul.

Az ifjabb magyar generációban már igen nagy számmal találhatók olyanok, akik nem ismerik a magyar helyesírást és a magyar irodalomról is csak halvány sejtésük van. Szinte megdöbbentő, amikor egyébként jól beszélő magyar fiatalok írásait nézzük: hemzsegnék benne a helyesírási hibák és a magyartalanságok. De ez még — horribile dictu! — a jobbik eset, mert vannak sokan olyanok is az ifjabb nemzedékben, akik már rengeteg fogalom magyar jelentését nem is ismerik, csak az idegent. Ezek a jelenségek mutatják meg igazán, hogy milyen nagy szükség van a magyar iskoláztatásra.

A kisebbségi magyarságnak legalább meg kell óvnia a sorvadástól azokat az iskolákat, amelyeket még fentartanak számára.

Tóth Bagi István

A »Híd« a fiatalok lapja!